

Centraal Planbureau

CPB Notitie | 23 september 2013

Ex-ante budgettaire effecten tegenbegroting 2014 GroenLinks

Op verzoek van GroenLinks

CPB Notitie

Aan: Tweede Kamerfractie GroenLinks

Centraal Planbureau

Van Stolkweg 14
Postbus 80510
2508 GM Den Haag

T (070)3383 380
I www.cpb.nl

Contactpersoon
Daniël van Vuuren

Datum: 23 september 2013

Betreft: Ex ante budgettaire effecten tegenbegroting GroenLinks

GroenLinks trekt in zijn tegenbegroting voor 2014 11,9 mld euro uit voor extra collectieve uitgaven. De uitgaven betreffen met name de sociale zekerheid, bereikbaarheid, ontwikkelingssamenwerking, milieu, zorg en de arbeidsvoorwaarden in de collectieve sector. De partij buigt 9,3 mld euro om, vooral op de sociale zekerheid en in mindere mate op onderwijs, defensie en het topsectorenbeleid. GroenLinks verlicht de EMU-relevante lasten met 3,4 mld euro. De lastenverlichting geldt voor gezinnen en in mindere mate voor bedrijven. De lasten op inkomen en arbeid worden verlaagd en de lasten op milieu en vermogen en winst worden verhoogd. De niet-EMU-relevante lasten voor bedrijven en gezinnen worden verhoogd met 4,3 mld euro. Als gevolg laat GroenLinks het EMU-saldo in 2014 met ex ante 6,0 mld euro (1,0% bbp) verslechteren ten opzichte van de MEV. GroenLinks bezuinigt op de aanleg van snelwegen en verkort de WW-duur, wat na 2014 tot lagere overheidsuitgaven leidt. De invoering van een kilometerheffing, een congestieheffing, een openruimteheffing en het belasten van softdrugs leiden na 2014 tot een lastenverzwaring. Hetzelfde geldt voor het afschaffen van de hypotheekrenteaftrek en de fiscalisering van de AOW. Deze maatregelen zijn gunstig voor het EMU-saldo na 2014.

1 Inleiding

Het CPB heeft op verzoek van GroenLinks de ex ante budgettaire effecten in 2014 van een aantal wijzigingsvoorstellen voor de begroting 2014 gezien. Uitgangspunt vormen de kabinetsvoorstellen in de Miljoenennota 2014, zoals deze door het CPB in de MEV 2014 zijn verwerkt.¹

Wijzigingsvoorstellen in de tegenbegroting worden afgezet tegen het huidige voorgenomen beleid. Het terugdraaien van een ombuiging van het kabinet betekent daarom een intensivering. Deze notitie presenteert zoals gebruikelijk alleen de ex

¹ Zie paragraaf 3.3 in CPB, 2013, *Macro Economische Verkenning 2014*.

ante budgettaire effecten voor 2014.² Voor berekeningen van de korte termijn macro-economische en koopkrachteffecten ontbreekt de tijd.³ De rapportage richt zich op maatregelen met een budgettair beslag van minimaal 50 mln euro in 2014.⁴ Daarnaast worden door de partij aangemelde 'structurele hervormingen' vermeld. Dergelijke maatregelen kennen in 2014 in de regel slechts een beperkt budgettair beslag. Dat kan in de jaren na 2014 oplopen.

Een tegenbegroting bestaat uit een aantal wijzigingvoorstellen op de plannen van het kabinet. Bij de analyse is mede gekeken naar de uitvoerbaarheid van de plannen per 1 januari 2014, indien het kabinet de wijzigingen zou overnemen. Gezien de korte voorbereidingstijd tot 1 januari 2014 betekent dit, dat mogelijk niet alle plannen van GroenLinks in de analyse van de tegenbegroting worden meegenomen. De uitvoerbaarheid van een snelle introductie van nieuwe belastingen is in deze doorrekening niet zwaar getoetst.

2 Wijzigingsvoorstellen

Deze paragraaf geeft een gedetailleerd overzicht van de door GroenLinks voorgestelde maatregelen en hun effecten op de overheidsfinanciën. De bedragen zijn ex ante, in prijzen 2013 en betreffen allemaal afwijkingen ten opzichte van het basispad zoals weergegeven in de MEV 2014.⁵ Maatregelen die kabinetsbeleid terugdraaien zijn te herkennen aan de benaming 'Terugdraaien: ...'.⁶

2.1 Ombuigingen

GroenLinks buigt 9,3 mld euro om op de collectieve uitgaven. Tabel 1 geeft een overzicht.

Veiligheid

- GroenLinks bespaart 0,2 mld euro op politie en justitie door decriminalisering van softdrugs. (GL_073)

² Directe in- en uitverdieneffecten via de belastingen worden in de doorrekening dus niet meegenomen. Deze kunnen in de praktijk substantieel zijn. Zo zal het instellen van een nullijn minder geld opleveren dan het ex ante bedrag, omdat ambtenaren dan minder belasting betalen. Evenzo zal het terugdraaien van de nullijn uiteindelijk minder geld kosten dan het ex ante bedrag, omdat een inverdieneffect via de belastingen plaatsvindt.

³ Budgettair neutrale koopkrachtmaatregelen worden in deze doorrekening dus niet meegenomen.

⁴ Deze numerieke ondergrens is evenals bij de doorrekening van de verkiezingsprogramma's ingesteld om de doorrekening binnen een korte periode mogelijk te maken, zie p. 4 in CPB, 2012, *Nadere informatie CPB-doorrekening verkiezingsprogramma's*, CPB Notitie, 31 mei 2012.

⁵ Bedragen in tabellen lijken soms niet precies op te tellen. Dit heeft te maken met afronding op 0,1 mld euro.

⁶ Voor deze maatregelen wordt niet de ondergrens van 50 mln euro gehanteerd omdat de budgettaire beslagen reeds bekend zijn.

Defensie

- GroenLinks bezuinigt 0,3 mld euro op defensie. (GL_068)

Bereikbaarheid

- GroenLinks bezuinigt maximaal op de aanleg van snelwegen. In 2014 levert dit nog geen besparing op vanwege reeds aangegane verplichtingen. (GL_069)

Tabel 1 Ombuigingen in 2014, ex ante, mld euro

Maatregel	Bedrag
Arbeidsvoorwaarden collectieve sector	-
Openbaar bestuur	-
Veiligheid	0,2
Decriminaliseren softdrugs (GL_073)	0,2
Defensie	0,3
Bezuiniging op defensie (GL_068)	0,3
Bereikbaarheid	-
Milieu	-
Onderwijs	0,3
Terugdraaien: Intensivering kwaliteit onderwijs (GL_614)	0,2
Overig onderwijs (GL_N16, N17)	0,1
Zorg	0,2
Beperken topinkomens medisch specialisten en bestuurders zorg (GL_021)	0,1
VIB AWBZ premiestijging naar 16% (GL_052)	0,1
Sociale zekerheid	7,9
Afschaffen Zorgtoeslag (GL_022)	4,4
Inkomensafhankelijke Kinderbijslag (GL_001)	1,1
Aftoppen MKOB (GL_007)	0,6
Afschaffen mobiliteitsbonussen (GL_086)	0,4
Toetsingsinkomen toeslagen (GL_006)	0,3
Schrappen budget sectorplannen (GL_N12)	0,3
Terugdraaien: gefaseerde invoering huishoudenstoelag: kaseffect (GL_606)	0,3
Terugdraaien: koopkrachtpakket (GL_626)	0,3
Decentralisatie Wajong/WSW (GL_016)	0,1
Quotum arbeidsgehandicapten (GL_003, 005)	0,1
Overdrachten aan bedrijven	0,3
Ombuigen topsectorenbeleid(GL_061)	0,3
Internationale samenwerking	-
Uitgaven overig	0,2
Eenmalig verkopen grond Domeinen (GL_075)	0,2
Totaal	9,3

Onderwijs

- De ramingsmeevaller ten gevolge van een verminderd aantal leerlingen van 0,2 mld euro zal niet worden ingezet ten behoeve van het onderwijs. (GL_614)
- GroenLinks wil de opleidingsduur in het VMBO/MBO beperken door de invoering van vakscholen. Het bekostigingsmodel in het voortgezet onderwijs wordt vereenvoudigd. In de bekostigingssystematiek komen leerlingkenmerken centraal te staan in plaats van schoolkenmerken. De totale besparing is 0,1 mld euro. (GL_N16, GL_N17)

Zorg

- GroenLinks vervroegt de beperking van topinkomens in de sectoren cure en care met 1 jaar. Ook worden de inkomens van medisch specialisten gemaximeerd op de Balkenendenorm. De opbrengst in 2014 is 0,1 mld euro. (GL_021)
- GroenLinks wil de VermogensInkomensBijtelling (VIB) verhogen van 12% naar 16%. Opbrengst 0,1 mld euro. (GL_052)

Sociale zekerheid

- De zorgtoeslag wordt afgeschaft waardoor 4,4 mld euro wordt omgebogen. Het budget van de zorgtoeslag wordt ingezet voor lagere ZVW-premies. (GL_022)⁷
- GroenLinks draait de verlaging van de kinderbijslag voor kinderen van 6 jaar en ouder terug. Daarnaast wordt de kinderbijslag inkomensafhankelijk gemaakt en samengevoegd met het kindgebonden budget. De gecombineerde toeslag bouwt af (vanaf modaal) tot nul bij een gezamenlijk inkomen van 1,8 keer modaal. Hiermee wordt in 2014 1,1 mld euro bespaard. In latere jaren is de ombuiging kleiner vanwege de ingroei van de maatregel die wordt teruggedraaid. (GL_001)
- De koopkrachtaanvulling voor AOW'ers (MKOB) wordt afgeschaft voor AOW-gerechtigden die een aanvullend pensioen van 10.000 euro of meer hebben. De besparing bedraagt 0,6 mld euro. (GL_007)
- Het resterende deel van de mobiliteitsbonussen wordt geschrapt. Omdat premiekortingen worden geboekt als een subsidie aan bedrijven is hier sprake van een ombuiging van 0,4 mld euro. Deze maatregel resulteert in een niet-EMU-relevante lastenverzwaring van dezelfde omvang. (GL_086)
- De hypotheekrenteaftrek en het eigenwoningforfait tellen niet meer mee bij de bepaling van de hoogte van de kinderopvangtoeslag en het kindgebonden budget.⁸ Hierdoor wordt 0,3 mld euro minder uitgegeven aan toeslagen. (GL_006)

⁷ Bij deze maatregel zijn we ervan uitgegaan dat ten opzichte van de MEV2014 de zorgtoeslag met 0,3 mld euro is verhoogd als gevolg van maatregel GL_603 (zie paragraaf 2.2).

⁸ De zorgtoeslag is al afgeschaft bij maatregel GL_022.

- GroenLinks schrapt het budget voor sectorplannen. Hiermee wordt 0,3 mld euro vrijgemaakt in 2014. (GL_N12)
- De huishoudentoeslag wordt niet ingevoerd vanaf 2015. Het invoeren van de huishoudentoeslag zou een kaseffect geven in 2014 (0,3 mld euro), welke komt te vervallen. Dit leidt tot een ombuiging. (GL_606)
- Het koopkrachtpakket komt te vervallen. Hierdoor wordt 0,1 mld euro omgebogen op de huurtoeslag. Daarnaast vervalt onder meer de eenmalige uitkering via gemeenten voor inkomens tot 110% van het sociale minimum. Het niet doorgaan van het koopkrachtpakket betekent een ombuiging van 0,3 mld euro. (GL_626)
- GroenLinks beperkt de Wajong tot volledig en duurzaam arbeidsongeschikten. De Wajong en WSW worden gedecentraliseerd naar gemeenten en het UWV wordt gekort op re-integratie. Het gezamenlijke effect ten opzichte van het basispad is een bezuiniging van 0,1 mld euro in 2014. (GL_016)
- GroenLinks introduceert voor middelgrote en grote bedrijven een verplicht quotum voor het in dienst hebben van arbeidsgehandicapten op straffe van een boete. Door boete-inkomsten en minder uitkeringslasten resulteert een besparing van 0,1 mld euro in 2014. (GL_003, GL_005)
- GroenLinks beperkt de duur van de WW-uitkering tot maximaal 12 maanden. De hoogte van de uitkering gaat naar 90% in de eerste zes maanden en naar 80% in de tweede zes maanden. Het maximum dagloon wordt gelijkgesteld aan het modale loon. De maatregel gaat in per 2016 en levert structureel een besparing op. (GL_002)

Overdrachten aan bedrijven

- GroenLinks buigt maximaal om op het innovatiegedeelte van het topsectorenbeleid. Dit betekent een ombuiging van 0,3 mld euro. (GL_061)

Uitgaven overig

- Grond van Domeinen wordt verkocht. Dit is een eenmalige verhoging van de niet-belastingmiddelen met 0,2 mld euro. (GL_075)

2.2 Intensiveringen

GroenLinks trekt 11,9 mld euro uit voor extra collectieve uitgaven. Tabel 2 geeft een overzicht.

Arbeidsvoorwaarden collectieve sector

- De nullijn voor ambtenaren wordt niet voortgezet in 2014.⁹ Dit is een intensivering van 0,7 mld euro in 2014 waarvan 0,1 mld euro bij de lokale overheden. Structureel is er echter geen effect. De reden hiervan is dat een nullijn geen structureel effect heeft vanwege het inhaaleffect.¹⁰ Daarom heeft ook het niet voortzetten van een nullijn geen structureel effect. (GL_611)

Openbaar bestuur

- De prijsbijstelling tranche 2013 wordt in 2014 uitgekeerd. Deze intensivering slaat voor 0,1 mld euro neer bij de functie openbaar bestuur. (GL_612)
- De taakstelling uit het 6-miljard-pakket op diverse departementale begrotingen wordt teruggedraaid. Dit leidt tot een beperkte intensivering op de functie openbaar bestuur. (GL_615)

Veiligheid

- GroenLinks verhoogt het budget voor de rechtsbijstand met 0,1 mld euro. (GL_115)
- De prijsbijstelling tranche 2013 wordt in 2014 uitgekeerd. Deze intensivering slaat voor 0,1 mld euro neer bij de functie veiligheid. (GL_612)
- De taakstelling uit het 6-miljard-pakket op diverse departementale begrotingen wordt teruggedraaid. Dit leidt tot een beperkte intensivering op de functie veiligheid. (GL_615)
- De uitgaven aan veiligheid worden niet tijdelijk verlaagd. Dit betreft een beperkte intensivering in 2014. (GL_635)

Defensie

- De prijsbijstelling tranche 2013 wordt in 2014 uitgekeerd. Deze intensivering slaat voor 0,1 mld euro neer bij de functie defensie. (GL_612)
- De taakstelling uit het 6-miljard-pakket op diverse departementale begrotingen wordt teruggedraaid. Dit leidt tot een beperkte intensivering op de functie defensie. (GL_615)

Bereikbaarheid

- GroenLinks intensiveert 1,2 mld euro in het spoor. (GL_119)
- GroenLinks voert een kilometerheffing in voor personenauto's, bestelwagens en vrachtwagens. Vanwege invoeringskosten leidt dit tot een intensivering van 0,4 mld euro in 2014. (GL_117, GL_118)
- GroenLinks verhoogt de uitgaven aan het stads- en streekvervoer met 0,3 mld euro. (GL_120)

⁹ De maatregel betreft de beperking van de loonruimte van de overheid door het inhouden van de contractloonontwikkeling.

¹⁰ Zie CPB, *Keuzes in Kaart 2013-2017: Een analyse van tien verkiezingsprogramma's*, bijlage 14.2, 2012. Zie ook CPB, Wat levert de nullijn voor de ambtenaren in 2011 op?, kader in *Centraal Economisch Plan 2012*, maart.

- GroenLinks verhoogt de BDU-uitkering (voor o.a. bijdrage aan ov-exploitatie) aan provincies met 0,2 mld euro. (GL_121)
- De prijsbijstelling tranche 2013 wordt in 2014 uitgekeerd. Deze intensivering slaat voor 0,2 mld euro neer bij de functie bereikbaarheid. (GL_612)
- GroenLinks intensificeert 0,1 mld euro in fietsinfrastructuur. (GL_122)
- De taakstelling uit het 6-miljard-pakket op diverse departementale begrotingen wordt teruggedraaid. Dit leidt tot een beperkte intensivering op de functie bereikbaarheid. (GL_615)

Milieu

- GroenLinks trekt 0,4 mld euro uit voor een tender voor energiebesparing. (GL_N37)
- GroenLinks intensificeert 0,4 mld euro extra in het afmaken van de Ecologische Hoofdstructuur. (GL_130)
- GroenLinks verhoogt de uitgaven aan het revolverend fonds energiebesparing met 0,3 mld euro. (GL_235)
- Om de overgang naar een groter aandeel biologische landbouw en verduurzaming in de gangbare landbouw te stimuleren, stelt GroenLinks 0,1 mld euro aan omschakelsubsidies beschikbaar. (GL_131)
- De uitgaven aan natuur worden niet tijdelijk verlaagd. De intensivering in 2014 bedraagt 0,1 mld euro. (GL_634)
- GroenLinks trekt 0,1 mld euro uit voor energiebesparende innovatie. (GL_123)

Onderwijs

- GroenLinks intensificeert in totaal 1,1 mld euro in het onderwijs. Zij richten zich hierbij op de verhoging van de aantrekkelijkheid van het beroep leraren in het PO en VO via de functiemix en uitbreiding van de lerarenbeurs (0,2 mld euro), op een kwaliteitsverbetering in het MBO (0,2 mld euro) en op een intensivering van 0,7 mld euro gericht op de inzet van meer ondersteunend personeel, invoering van kop- en schakelklassen, voor- en vroegtijdige educatie en kwaliteitsverbetering en uitbreiding van de brede scholen. (GL_295, GL_296, GL_297, GL_N31)
- De prijsbijstelling tranche 2013 wordt in 2014 uitgekeerd. Deze intensivering slaat voor 0,2 mld euro neer bij de functie onderwijs. (GL_612)
- De taakstelling uit het 6-miljard-pakket op diverse departementale begrotingen wordt teruggedraaid. Dit leidt tot een intensivering van 0,1 mld euro op de functie onderwijs. (GL_615)
- Om de uitval in het VMBO en MBO tegen te gaan worden coaches ingezet. GroenLinks intensificeert hiertoe 0,1 mld euro. (GL_107)
- GroenLinks intensificeert 0,1 mld euro op onderzoek naar klimaat en milieu. (GL_109)

Zorg

- Groen Links draait de budgetkorting van 0,3 mld euro op de dagbesteding en persoonlijke verzorging in de AWBZ terug. (GL_286)
- GroenLinks trekt 0,3 mld euro uit voor extra wijkverpleegkundigen. (GL_089)
- GroenLinks verhoogt de inkomensondersteuning chronisch zieken en gehandicapten door de gemeenten. Dit kost 0,1 mld euro. (GL_094)
- GroenLinks stelt 0,1 mld euro extra ter beschikking van het Gemeentefonds, om gemeenten in staat te stellen betere huishoudelijke verzorging te bieden. (GL_N30)
- GroenLinks wil de 10-uursgrens voor PGB's ook repareren voor nieuwe budgethouders. Dit kost 0,1 mld euro. (GL_087)

Sociale zekerheid

- GroenLinks intensificeert het re-integratiebudget (participatiebudget gemeenten) met netto 0,8 mld euro. (GL_084, GL_085, GL_N26)
- GroenLinks introduceert een afdrachtsvermindering werkgevers voor het in dienst nemen van laagbetaalde jongeren (SPAK). Omdat afdrachtsverminderingen worden geboekt als een subsidie aan bedrijven is hier sprake van een intensivering van 0,5 mld euro. Deze maatregel resulteert in een niet-EMU-relevante lastenverlichting van dezelfde omvang. (GL_251)
- GroenLinks introduceert een premiekorting voor werkgevers voor het in dienst nemen van langdurig werklozen. Omdat premiekortingen worden geboekt als een subsidie aan bedrijven is hier sprake van een intensivering van 0,5 mld euro. Deze maatregel resulteert in een niet-EMU-relevante lastenverlichting van dezelfde omvang. (GL_303)
- GroenLinks intensificeert de kinderopvangtoeslag met 0,5 mld euro. (GL_293)
- De zorgtoeslag wordt in 2014 niet verlaagd door uit te gaan van de gemiddelde premie inclusief collectieve contracten. Dit resulteert in een intensivering van 0,3 mld euro. (GL_603)
- GroenLinks reserveert 0,3 mld euro voor vouchers voor huishoudelijke dienstverlening. (GL_N35)
- De AO-tegemoetkoming wordt niet verlaagd naar 247 euro netto per jaar. Dit is een intensivering van 0,1 mld euro. (GL_607)
- GroenLinks beperkt de aftrekbaarheid van de reiskostenvergoeding. Hierdoor neemt het premieplichtig inkomen toe, waardoor ook de WW- en WAO-aanspraken toenemen. De resulterende intensivering bedraagt 0,1 mld euro in 2014. (GL_155)

Overdrachten aan bedrijven

- De prijsbijstelling tranche 2013 wordt in 2014 uitgekeerd. Dit leidt tot een beperkte intensivering op de functie overdrachten aan bedrijven. (GL_612)

- De taakstelling uit het 6-miljard-pakket op diverse departementale begrotingen wordt teruggedraaid. Dit leidt tot een beperkte intensivering op de functie overdrachten aan bedrijven. (GL_615)

Internationale samenwerking

- GroenLinks verhoogt de uitgaven aan ontwikkelingssamenwerking naar 0,8% BNP, een intensivering van 1,4 mld euro. (GL_138)
- De uitgaven aan het revolverend fonds voor investeringen in ontwikkelingslanden worden niet tijdelijk verlaagd. De intensivering in 2014 bedraagt 0,2 mld euro. (GL_633)
- De taakstelling uit het 6-miljard-pakket op diverse departementale begrotingen wordt teruggedraaid. Dit leidt tot een beperkte intensivering op de functie internationale samenwerking. (GL_615)

Uitgaven overig

- GroenLinks verhoogt het budget voor inburgering met 0,1 mld euro. (GL_139)
- GroenLinks intensiveert 0,1 mld euro in kunst en cultuur. (GL_142)
- Door de hogere bankbelasting zal het dividend van ABN-AMRO naar verwachting 0,1 mld euro lager uitvallen. (GL_218)

Tabel 2 Intensiveringen in 2014, ex ante, mld euro

Maatregel	Bedrag
Arbeidsvoorwaarden collectieve sector	0,7
Terugdraaien: Korting loonruimte overheid 2014, inclusief deel medeoverheden (GL_611)	0,7
Openbaar bestuur	0,1
Terugdraaien: Prijsbijstelling deel: Openb. best. Rijk (GL_612)	0,1
Terugdraaien: Taakstelling departementen deel: Openb. best. Rijk (GL_615)	0,0
Veiligheid	0,2
Verhogen budget rechtsbijstand (GL_115)	0,1
Terugdraaien: Prijsbijstelling deel: Veiligheid (GL_612)	0,1
Overig veiligheid (GL_615, 635)	0,1
Defensie	0,1
Terugdraaien: Prijsbijstelling deel: Defensie (GL_612)	0,1
Terugdraaien: Taakstelling departementen deel: Defensie (GL_615)	0,0
Bereikbaarheid	2,2
Intensivering spoor (GL_119)	1,2
Kilometerheffing: investerings- en aanloopkosten (GL_117, GL_118)	0,4
Intensivering stads- en streekvervoer (GL_120)	0,3
Verhoging BDU (GL_121)	0,2
Terugdraaien: Prijsbijstelling deel: Bereikbaarheid (GL_612)	0,2
Intensivering fietsinfrastructuur (GL_122)	0,1
Terugdraaien: Taakstelling departementen deel: Bereikbaarheid (GL_615)	0,0

Tabel 3 (vervolg) Intensiveringen in 2014, ex ante, mld euro

Milieu	1,3
Tender energiebesparing (GL_N37)	0,4
Intensivering Ecologische hoofdstructuur (GL_130)	0,4
Isolatie woningen: revolverend fonds energiebesparing (GL_235)	0,3
Omschakelsubsidies voor landbouw (GL_131)	0,1
Terugdraaien: Temporisering intensivering natuur (GL_634)	0,1
Energiebesparende innovatie (GL_123)	0,1
Onderwijs	1,5
Intensivering onderwijs (GL_295, 296, 297, N31)	1,1
Terugdraaien: Prijsbijstelling deel: Onderwijs (GL_612)	0,2
Terugdraaien: Taakstelling departementen deel: Onderwijs (GL_615)	0,1
Tegengaan schooluitval VMBO/MBO (GL_107)	0,1
Onderzoek klimaat en milieu (GL_109)	0,1
Zorg	0,9
Intensivering dagbesteding en thuiszorg (GL_286)	0,3
Zorg dichtbij huis/ Meer wijkverpleegkundigen via WMO (GL_089)	0,3
Inkomensondersteuning chronisch zieken en gehandicapten (GL_094)	0,1
Intensivering huishoudelijke verzorging (GL_N30)	0,3
Intensivering PGB's (GL_087)	0,1
Sociale zekerheid	3,0
Intensivering re-integratiebudget (GL_084, 085, N26)	0,8
Afdrachtsvermindering laagbetaalde jongeren (SPAK) (GL_251)	0,5
Premiekorting langdurige werklozen (GL_303)	0,5
Intensivering kinderopvangtoeslag (GL_293)	0,5
Terugdraaien: Zorgtoeslag op basis van gemiddelde premie incl. collectieve contracten (GL_603)	0,3
Vouchers huishoudelijke dienstverlening (GL_N35)	0,3
Terugdraaien: Verlaging AO-tegemoetkoming (GL_607)	0,1
Overig sociale zekerheid (GL_155)	0,2
Overdrachten aan bedrijven	0,0
Overig (GL_612, 615)	0,0
Internationale samenwerking	1,5
Ontwikkelingssamenwerking naar 0,8% BNP (GL_138)	1,4
Terugdraaien: Temporisering revolving fund OS (GL_633)	0,1
Terugdraaien: Taakstelling departementen deel: Internationale samenwerking (GL_615)	0,0
Uitgaven overig	0,3
Intensivering inburgering (GL_139)	0,1
Intensivering kunst en cultuurbeleid (GL_142)	0,1
Bankbelasting (GL_218)	0,1
Totaal	11,9

2.3 Lasten

GroenLinks verlicht de EMU-relevante lasten netto met 3,4 mld euro. Tabel 3 geeft een overzicht van de fiscale maatregelen van GroenLinks. Het gaat hier om de beleidsmatige lastenontwikkeling op EMU-basis (blo). De verlichting is de resultante van per saldo een lastenverlichting van 1,0 mld euro voor bedrijven, een lastenverlichting van 2,7 mld euro voor gezinnen en een lastenverzwaring van 0,3

mld euro voor buitenland. De niet-EMU-relevante lasten worden verzwaard met 4,3 mld euro (zie Tabel 4).

Milieu

- GroenLinks voert een CO2-belasting in de niet-ETS-sector in. Deze maatregel verzwaart de lasten met 2,4 mld euro. (GL_186)
- De accijns op benzine, diesel en lpg wordt verhoogd met 15 ct/liter. Dit is een lastenverzwaring van 2,1 mld euro in 2014. Op termijn voert Groenlinks een kilometerheffing en een congestieheffing in, in plaats van de accijnsverhoging (GL_117)
- GroenLinks verhoogt de aanschafbelasting op personenauto's (bpm). Dit is een lastenverzwaring van 1,1 mld euro. (GL_117)
- GroenLinks voert een verpakkingsbelasting in. Dit verzwaart de lasten met 0,9 mld euro. (GL_154)
- De tarieven van de energiebelasting voor gas en elektra vanaf de 2e schijf worden verhoogd met een taakstellende opbrengst van 0,7 mld euro. (GL_144)
- GroenLinks brengt niet biologisch geproduceerd vlees onder het algemene btw-tarief en biologisch geproduceerd vlees onder het 0-tarief. Dit is per saldo een lastenverzwaring van 0,6 mld euro (GL_153)
- De MRB voor vracht- en bestelwagens wordt verhoogd met 0,5 mld euro. Voor vrachtwagens en bestelwagens wordt op termijn een kilometerheffing ingevoerd. De wegenbelasting en het eurovignet worden tegelijk met invoering afgeschaft. (GL_179)
- Met vliegbelastingen voor vracht en personen worden de lasten met 0,5 mld euro verzwaard. (GL_158)
- GroenLinks voert vanaf 2013 een belasting in op het verbranden van afval. Deze maatregel verzwaart de lasten met 0,4 mld euro. (GL_184)
- GroenLinks voert een heffing in op de winning van koolwaterstoffen. Dit is een lastenverzwaring van 0,4 mld euro. (GL_N21)
- GroenLinks schaft de landbouwvrijstelling in de inkomstenbelasting af, waardoor de lasten met 0,3 mld euro worden verzwaard. (GL_N22)
- GroenLinks stelt vanaf 2013 een extra fiscale aftrek voor investeringen in innovatie gericht op emissiereductie beschikbaar, waardoor de lasten met 0,3 mld euro worden verlicht. (GL_236)
- GroenLinks geeft een vrijstelling van de energiebelasting voor alle elektriciteit die met behulp van wind en zon in eigen beheer of via een coöperatie wordt opgewekt. Gezien het grote financiële voordeel voor met name windenergie in coöperatieve vorm (0,12 ct per kWh) ten opzichte van windenergie in niet-coöperatieve vorm valt te verwachten dat in 2020 alle windmolens in eigendom zullen zijn van coöperaties, zodat over de gehele productie vrijstelling van energiebelasting kan worden gekregen. Voor 2014

is dit een lastenverlichting van 0,2 mld euro. De budgettaire derving zal in latere jaren verder oplopen. (GL_N34)

- GroenLinks schaft het verlaagd tarief voor de energiebelasting in de glastuinbouw af. Dit geeft een lastenverzwaring van 0,1 mld euro. (GL_148)
- Een openruimteheffing bij nieuwbouw buiten de bestaande bebouwing betekent op termijn een lastenverzwaring. (GL_302)

Inkomen en arbeid

- De AOF-premie voor werkgevers gaat omlaag met in totaal 4,8 mld euro. (GL_545)
- Zorgpremies (Zvw) inkomensafhankelijk: het budget van de vervallen zorgtoeslag (GL_022) wordt ingezet voor lagere Zvw-premies: een lastenverlichting voor gezinnen van 4,4 mld euro. Deze maatregel resulteert in een niet-EMU-relevante lastenverzwaring van dezelfde omvang. (GL_249)
- De AWF-premie voor werkgevers gaat omlaag met in totaal 4,0 mld euro. (GL_245)
- Arbeidskorting inkomensafhankelijker: voor lagere inkomens gaat de arbeidskorting omhoog met 550 euro, voor hogere inkomens wordt de arbeidskorting juist afgebouwd (vanaf een inkomen van 54.000 euro tot nul bij een inkomen van 80.000 euro). Per saldo worden de lasten in 2014 verlicht met 3,2 mld euro. Dit bedrag neemt in latere jaren af, omdat de arbeidskorting voor de hoogste inkomens al geleidelijk wordt afgeschaft en de maximale arbeidskorting al geleidelijk verhoogd wordt. (GL_246, GL_620)
- Verlagen inkomstenbelasting: de tarieven in de 1e en 2e schijf worden verlaagd zodat de lasten met 1,8 mld euro worden verlicht. (GL_247)
- De belastingschijven en heffingskortingen in de loon- en inkomstenheffing worden niet bevroren. De lastenverlichting is 1,0 mld euro. (GL_617)
- Afschaffen hypotheekrenteaf trek. GroenLinks draait de afbouw van het maximale fiscale tarief waartegen de hypotheekrente kan worden afgetrokken terug. Vanaf 2014 hevelt GroenLinks de belasting van de eigen woning geleidelijk over van box 1 naar box 3. Daarnaast schaft GroenLinks vanaf 2014 ook de hypotheekrenteaf trek geleidelijk in 25 jaar af.¹¹ Ook schaft GroenLinks met ingang van 2014 de Wet Hillen af. De budgettaire opbrengst bedraagt in 2014 1 mld euro en zal verder oplopen vanwege de ingroei. (GL_195)
- De onbelaste kilometervergoeding voor woon-werkverkeer met de auto wordt afgeschaft. Dit betreft een lastenverzwaring van 1,0 mld euro in 2017. (GL_155)
- De werkgeversheffing van 16% voor inkomens boven de 150.000 euro wordt niet verlengd, hierdoor worden de lasten met 0,5 mld euro verlicht. (GL_619)

¹¹ Zie voor verdere details [Keuzes in Kaart 2013-2017](#) pag. 370, bullet GL_195.

- De AWF-premie voor werkgevers wordt niet verlaagd met 0,2 mld euro. (GL_627)
- Zelfstandigenaftrek: GroenLinks stelt gelijke behandeling van parttime zelfstandigen voor door afschaffing van het uren criterium in de zelfstandigenaftrek. Dit betekent een lastenverlichting van 0,2 mld in 2014. Op langere termijn zal de budgettaire derving verdubbelen. (GL_252)
- AOW-premie verder fiscaliseren: de AOW-premie wordt in 18 jaar tijd gefiscaliseerd. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,2 mld euro in 2014. Lagere inkomens, tot een aanvullend pensioen van 5.000 euro, worden gecompenseerd via een hogere inkomensafhankelijke ouderenkorting; dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 0,1 mld euro in 2014. Na 2014 loopt de per saldo lastenverzwaring verder op. (GL_196)
- Belastingtarieven box 1: er wordt een vijfde schijf geïntroduceerd met een belastingtarief van 60%. De vijfde schijf gaat gelden vanaf een inkomen van 150.000 euro, de lastenverzwaring voor gezinnen bedraagt 0,1 mld euro. (GL_192)
- GroenLinks schaft de werkbonus af; een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,1 mld euro. (GL_086)
- De overdraagbaarheid van de AHK wordt versneld afgebouwd tot nul in 2017, een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,1 mld euro in 2014. Na 2014 loopt de per saldo lastenverzwaring verder op. Structureel is er geen opbrengst omdat hier sprake is van een versnelling van de afbouw. (GL_217)
- Aflossing hypothecaire restschuld tijdelijk aftrekbaar. GroenLinks voert een tijdelijke maatregel in voor huishoudens die na 2000 een woning hebben gekocht en te kampen hebben met restschuld. GroenLinks maakt het mogelijk om aflossingen op die schuld (maar niet de rentebetalingen) af te trekken van het inkomen in box 1. Deze maatregel is een lastenverlichting van 0,1 mld euro in 2014. (GL_294).

Tabel 4 EMU-relevante lastenmutaties in 2014, ex ante, mld euro

Maatregel	Bedrag
Milieu	9,5
Belasting op non-ETS sectoren (GL_186)	2,4
Verhogen accijns op benzine, diesel en lpg met 15 ct/liter (GL_117)	2,1
Verhogen BPM (GL_117)	1,1
Invoeren verpakkingenbelasting (GL_154)	0,9
Verhogen energiebelasting gas en elektra (GL_144)	0,7
Algemene btw-tarief voor vlees, 0% op biologisch vlees (GL_153)	0,6
Verhoging MRB vracht- en bestelwagens (GL_179)	0,5
Invoeren luchtvaartbelasting (GL_158)	0,5
Invoeren belasting afvalovens (GL_184)	0,4
Invoeren heffing op winning waterstoffen (GL_N21)	0,4
Afschaffen landbouvvrijstelling inkomstenbelasting (GL_N22)	0,3
Extra fiscale aftrek investeringen innovatie emissiereductie (GL_236)	-0,3
Salderen coöperaties (GL_N34)	-0,2
Afschaffen verlaagd energiebelastingtarief glastuinbouw (GL_148)	0,1

Tabel 5 (vervolg)

EMU-relevante lastenmutaties in 2014, ex ante, mld euro

Inkomen en arbeid	-17,5
Verlagen AOF-premie (GL_545)	-4,8
Inzetten opbrengst afschaffen zorgtoeslag voor lagere Zvw-premies (GL_249)	-4,4
Verlagen AWF-premie (GL_245)	-4,0
Inkomensafhankelijke arbeidskorting (EITC) (GL_246, 620)	-3,2
Verlagen inkomstenbelasting (1e en 2e schijf) (GL_247)	-1,8
Terugdraaien: Bevrozen belastingschijven en heffingskortingen (GL_617)	-1,0
Versneld afschaffen hypotheekrenteaftrek (GL_195)	1,0
Woon-werkverkeer per auto niet meer aftrekbaar (van 19 ct naar 0 ct)(GL_155)	1,0
Terugdraaien: Verlengen werkgeversheffing inkomens +150.000 euro (GL_619)	-0,5
Gelijke behandeling parttime zelfstandigen (GL_252)	-0,2
Terugdraaien: Lastenverlichting bedrijven (GL_627)	0,2
Gelijke behandeling parttime zelfstandigen (GL_252)	-0,2
Fiscaliseren AOW (GL_196)	0,1
Vijfde schijf IB 60% vanaf 150.000 euro (GL_192)	0,1
Afschaffen werkbonus (GL_086)	0,1
Versnelde afbouw overdraagbare algemene heffingskorting (GL_217)	0,1
Fiscale tegemoetkoming huishoudens met restschuld (GL_294)	-0,1
Vermogen en winst	4,7
Maximaal beperken aftrek deelnemingsrente (Bosal) (GL_229)	1,4
Tarief Box 3 naar 40% (GL_226)	1,1
Hogere erf- en schenkbelasting (GL_220)	0,9
Verlagen verhuurdersbelasting incl. investeringsaftrek (GL_205, 250)	-0,9
Tarief Box 2 naar 40% (GL_225)	0,8
Afschaffen innovatiebox (GL_N23)	0,6
Bankbelasting (GL_218)	0,4
Ombuigen topsectorenbeleid: RDA (GL_061)	0,4
Tarief VPB 2e schijf naar 25,5% (GL_224)	0,2
Heffingskortingen groen beleggen naar 1,2% (GL_265)	-0,1
Overig (GL_624)	0,0
Overig	-0,1
Btw op niet BIG naar laag tarief (GL_262)	-0,1
Totaal lastenmaatregelen (blo)	-3,4
w.v. gezinnen	-2,7
bedrijven	-1,0
buitenland	0,3

Vermogen en winst

- GroenLinks beperkt de aftrek van deelnemingsrente en beperkt daarnaast de renteaftrek voor alle bedrijven in de vpb tot een maximum van 30% van de operationele winst. Tezamen betekent dit een lastenverzwaring van 1,4 mld euro. (GL_229)
- Het belastingtarief in box 3 wordt verhoogd naar 40%. Dit betekent dat de vermogensbelasting stijgt van 1,2% naar 1,6% per jaar. De lastenverzwaring voor gezinnen bedraagt 1,1 mld euro in 2014. (GL_226)
- GroenLinks verhoogt de erf- en schenkbelasting met 0,9 mld euro. (GL_220)
- Groenlinks verlaagt de verhuurdersheffing met 0,7 mld euro en introduceert een investeringsaftrek binnen de verhuurdersheffing voor woningcorporaties van 0,3 mld euro. Per saldo levert de verhuurdersheffing hierdoor 0,9 mld euro minder op. (GL_205, GL_250)

- GroenLinks verhoogt het tarief in box 2 van de inkomstenbelasting naar 40%, hetzelfde tarief als in box 3 (zie GL_226). Dit verhoogt de lasten met 0,8 mld euro. (GL_225)
- GroenLinks schaft de innovatiebox af, waardoor de lasten met 0,6 mld euro worden verzwaaard. (GL_N23)
- Groenlinks verhoogt de bankenbelasting met 0,4 mld euro. Door de hogere bankbelasting zal het dividend van ABN-AMRO naar verwachting 0,1 mld euro lager uitvallen. (GL_218)
- Het fiscale deel van het topsectorenbeleid, de research- en developmentaftrek (RDA), wordt afgeschaft. Dit verzwaaert de lasten met 0,4 mld euro. (GL_061)
- GroenLinks verhoogt het algemene tarief in de vennootschapsbelasting met 0,5%, waardoor de lasten met 0,2 mld euro worden verzwaaard. (GL_224)
- GroenLinks verhoogt de heffingskorting voor groen beleggen naar 1,2%. Dit is een lastenverlichting van 0,1 mld euro. (GL_265)
- Het terugdraaien van verruiming van de erf- en schenkbelasting zorgt voor een beperkte lastenverzwaring. (GL_624)

Overig

- De beperking van de btw-vrijstelling voor de gezondheidszorg tot die gezondheidskundige diensten die worden uitgevoerd door een BIG-geregistreerde beoefenaar vervalt. Dit verlicht de lasten 0,1 mld euro. (GL_262).
- Het legaliseren en belasten van softdrugs levert op termijn een lastenverzwaring op. (GL_231)

Niet-EMU-lastenontwikkeling

De niet-EMU-lasten nemen netto met 4,3 mld euro toe in 2014. De niet-EMU-lasten kunnen worden gezien als correctie op de lastenontwikkeling in 2014 op EMU-basis om tot de lastenontwikkeling te komen zoals die door gezinnen en bedrijven wordt ervaren. Intertemporele schuiven worden meegenomen omdat een lastenverzwaring in 2014 in deze gevallen (ten dele) wordt gecompenseerd door een lastenverlichting na 2014. De overige niet-EMU-lasten betreffen kosten voor bedrijven of gezinnen die het gevolg zijn van overheidsbeleid, maar geen directe gevolgen hebben voor het EMU-saldo.

- De opbrengst van het afschaffen van de zorgtoeslag wordt ingezet voor verlaging van de nominale Zvw-premies. Het restant wordt omgezet in een inkomensafhankelijke premie. Omdat deze systeemwijziging materieel geen grote verandering oplevert, staat tegenover de beleidsmatige lastenverlaging van 4,4 mld euro een niet-EMU-relevante lastenverzwaring van 4,4 mld euro (GL_249)

- Het invoeren van een afdrachtsvermindering bij in dienst nemen van laagbetaalde jongeren (SPAK) is een niet-EMU-relevante lastenverlichting van 0,5 mld euro. (GL_251)
- Een premiekorting voor in dienst nemen van langdurige werklozen is een niet-EMU-relevante lastenverlichting van 0,5 mld euro. (GL_303)
- Het afschaffen van de mobiliteitsbonussen voor uitkeringsgerechtigden van 50+ en arbeidsgehandicapten is een niet-EMU-relevante lastenverzwaring van 0,4 mld euro. (GL_086)
- Als gevolg van het quotum voor arbeidsgehandicapten is sprake van een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,1 mld euro in 2014. (GL_004, GL_005)
- GroenLinks intensificeert de verplichting voor het opwekken van hernieuwbare energie tot 18% (Europese definitie). Tevens komt er een verplichting voor het meestoken van biomassa in kolencentrales van 30%, wordt de structuurvisie wind op land uitgevoerd, en wordt de verplichting voor het bijmengen van biobrandstoffen in benzine en diesel verhoogd tot 14%. Deze maatregelen leveren een niet-EMU-relevante lastenverzwaring van 0,3 mld euro in 2014 op. Dit loopt verder op in latere jaren. (GL_072)

Tabel 4 Niet EMU-relevante lastenmutaties in 2014, ex ante, mld euro

Maatregel	Bedrag
Zorg (GL_052, 249)	4,5
Intertemporeel	-
Milieu (GL_072)	0,3
Sociale zekerheid (GL_005, 086, 251, 303)	-0,4
Overig	-
Totaal niet-EMU-lastenontwikkeling	4,3

3 Ex ante effect EMU-saldo

De wijzigingsvoorstellen van GroenLinks impliceren 9,3 mld euro aan ombuigingen op de collectieve uitgaven. Hiertegenover staan 11,9 mld euro aan intensiveringen. Daarnaast dalen de EMU-relevante lasten met 3,4 mld euro.

Tabel 5 Ex ante effecten op EMU-saldo

	mld euro	% bbp
Ombuigingen	9,3	
Intensiveringen	-11,9	
EMU-relevante lasten	-3,4	
Ex ante effect op EMU-saldo	-6,0	-1,0

In de Macro Economische Verkenning 2014, waarin de kabinetsvoorstellen uit de Miljoenennota zijn verwerkt, is een EMU-saldo van -3,3% bbp gerapporteerd voor 2014. Ex ante leiden de voorstellen van GroenLinks tot een verslechtering van dit saldo met afgerond 6,0 mld euro, ofwel 1,0% bbp. Het ex-post effect op het saldo, dus inclusief in- of uitverdieneffecten als gevolg van de macro-economische doorwerking van de maatregelen, is niet berekend.

Dit is een uitgave van:

Centraal Planbureau
Van Stolkweg 14
Postbus 80510 | 2508 GM Den Haag
T (070) 3383 380

info@cpb.nl | www.cpb.nl

September 2013